

FATTA FRIA KÄLLOR OCH FEJKADE SIDOR | ÅK 7-9

Granska konspirationer

Lektionen handlar om att använda en källkritisk metod för att granska en konspirationsteori.

1

Vad innebär det att vara kritisk?

Arbeta två och två och svara på frågorna.

1. Hur är du när du är kritisk? Ge konkreta exempel.
2. Vad innebär det att vara kritisk mot en källa? Är det samma sak som att vara kritisk? Ge två konkreta exempel.
3. Vad innebär det att vara konspiratorisk? Har du varit konspiratorisk någon gång? Berätta gärna.

2

Kritik, källkritik och konspiration

Läs Jenni Karlssons (från Metro) intervju med journalisten Claes Svahn [Experten: Därför tror vi på konspirationsteorier](#)¹. Svara på frågorna.

1. Varför tror människor på konspirationsteorier?
2. Vad är en konspiration?
3. Ta reda på bakgrunden till någon av de fem mest spridda konspirationsteorierna. Läs om dem här: [Fem av de mest omskrivna konspirationsteorierna](#)².
4. Välj en av de fem konspirationsteorierna i artikeln som du vill undersöka mer. Ta reda på hur man förklarar konspirationen.

1 <http://csblogg.ufo.se/csblogg3/wp-content/uploads/2016/01/20170309-CS-intervjuas-i-Metro-om-konspirationsteorier.pdf>

2 <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/experten-tre-stora-konspirationsteorier>

3

Gör en källkritisk granskning

Läs texten och arbeta sedan tillsammans med att lösa uppgiften som handlar om att använda de källkritiska kriterierna för att granska konspirationsteorier.

Fyra källkritiska kriterier

I den klassiska källkritiken använder man sig ofta av fyra kriterier för att pröva en källas tillförlitlighet och trovärdighet. Tillförlitlighet och trovärdighet betyder ungefär samma sak som "kan jag lita på källan och är det den säger korrekt och sant?". De här fyra kriterierna är bra att alltid ha i huvudet när man läser, ser eller hör något som man inte säkert vet om det är korrekt eller var det kommer ifrån.

Äkthet - Är källan vad den uppger sig för att vara? Är den en kopia eller ett original? Är den falsk eller äkta?

Tid - Är informationen aktuell eller kan det finnas nyare rön? Hur långt efter det inträffade upprättades källan?

Beroende - Är källan fristående eller hör den ihop med andra källor? Är informationen från källan beroende av andra källor? På vilket/vilka sätt?

Tendens - Finns det värderingar i informationen från källan? Vems intressen företräder källan? Finns det motstridig information från andra källor? Hur trovärdig är den motstridiga informationen?

Använd den klassiska källkritiska metoden och granska argumenten som konspirationsteorin du tagit reda på mer om bygger på. Undersök även källorna till konspirationsteorin.

- Välj ett par argument som ofta används för att ge stöd åt konspirationsteorin du har undersökt.
- Granska argumenten du har valt utifrån de källkritiska kriterierna. Tänk på hur argumenten förhåller sig i relation till den klassiska källkritiken.
- Vilka källor tar argumenten sin utgångspunkt i? Går de att hitta?
- Gå vidare till någon av källorna som argumenten tar sin utgångspunkt i (en text, en film, ett vittnesmål) och undersök även den utifrån de källkritiska kriterierna.

4

Sammanfatta

Vem eller vilka tycker du behöver ha kunskap om hur man kan granska konspirationsteorier och om varför människor tror på dem? Motivera ditt svar.